60 DE ANI DELA MOARTEA GENERALULUI GH. CANTACUZINO-GRĂNICERUL

"Te-au uitat până-astăzi toate şi-ai tăi te-au uitat"...

Zahu PANĂ

Prezenţa militarilor în politica românească, după Primul Război Mondial până în zilele noastre, deşi redusă ca procent, a avut o pondere importantă.

Nu socotim prezenţa generalilor ca titulari la Ministerul Apărării Naţionale sau Ministerul de Război cum i s'a mai spus, ci prezenţa în arena politică, în competiţie cu celelalte partide politice sau ca simplu conducător, militar.

Dela Mareşalul Averescu la Generalul Rădescu, în politica românească au jucat un rol deosebit Generalul Gh. Cantacuzino-Grănicerul, Mareşalul Antonescu şi generalul de tristă memorie Constantin-Matache Sănătescu.

Mareşalul Averescu, erou al Războiului de Întregire, cunoscut ca părintele ostaşilor, s'a bucurat de o mare popularitate în Vechiul Regat în special, iar apropiind lângă dânsul şi pe "poetul pătimirii noastre", Octavian Goga, realizase sudura şi cu Românii ardeleni.

Guvernarea averescană aşteptată cu atâtea speranţe de ţara obijduită, a avut un sfârşit lamentabil, torpilată de marea putere financiară a liberalilor şi de lipsa de cadre proprii. Mareşalul Averescu a continuat să activeze cu Partidul Poporului şi semnul electoral, Steaua, dar steaua sa politică apusese definitiv.

Marele Octavian Goga trece alături de A.C. Cuza, dar şi lui i-a fost nefastă soarta politică. În rocada dintre cei doi politicieni bătrâni, Goga a dovedit - cu toată sensibilitatea sa poetică - o lipsă totală de orientare în treburile cetăţii. Fatalitate care l-a costat viaţa, ucis altfel decât strangularea în camion sau plutonul de execuţie.

Guvernarea Generalului şi apoi Mareşalului Antonescu este mult mai complicată şi cronicarii de astăzi ca şi cei de mâine, ar trebui să ţină seamă de o serie de factori în analiza acestei guvernări, dintre care: temperamentul lui Antonescu, onestitatea sa, condiţiile militare şi politice mondiale ca şi izolarea politică internă în care a lucrat. S'au făcut şi mistificări grosolane într'o carte publicată de col. Magherescu, acesta îl prezintă pe Antonescu într'o lumină falsă.

S'a afirmat că Generalul Antonescu i-a adus pe legionari la guvernare pentru a-i compromite în faţa ţării. De aceea a îmbrăcat şi cămasa verde. Colonelul Magherescu îl socoate pe Antonescu un om meschin, cu intenţii mişeleşti dela începutul guvernării, cu premeditări condamnabile. Pentru memoria Mareşalului Antonescu, protestăm faţă de această impietate.

Nu putem crede că Mareşalul care a ştiut să moară atât de frumos în faţa plutonului de execuţie, era capabil de asemenea mârşăvii.

Conflictul dintre Antonescu şi Mişcarea Legionară este poate cel mai dramatic fapt, după asasinarea Căpitanului şi după ciopârţirea Ţării, din 1940. Au curs lacrimi şi sânge! S'au deslănţuit pasiuni, nestinse încă, şi în urma acestui conflict n'a rămas decât suferinţă...

Adus de cursul unor evenimente neprevăzute, Generalul Rădescu, a străucit pe cerul întunecat al României capitulate fără condiţii şi lunecarea sa meteorică a lăsat o amintire luminoasă, în neamul înrobit după 1944. Stins printre străini, a avut norocul să nu fie secerat de balalaicile politrucilor sau să se stingă în suferinţă, în celulele reci din România.

Deosebit de generalii de mai sus, apare într'o altă lumină Generalul Gh. Cantacuzino-Grănicerul, dela a cărui moarte s'au împlinit 60 de ani, la 9 Octombrie 1997.

Descendent dintr'o veche familie boierească şi princiară, Generalul Cantacuzino, n'a apucat să deţină funcţia supremă în Stat, deşi îndeplinea toate calităţile pentru asta. Familia sa a dat Ţării Româneşti un postelnic, Constantin, un alt Constantin, stolnic, diplomat şi geograf, un Domnitor al Ţării Româneşti Şerban Cantacuzino (1678-1688) care a acordat un mare ajutor asediaţilor din Viena la 1683 şi un alt Domnitor Ştefan Cantacuzino, ucis de Turci în 1716, împreună cu tatăl său, Constantin, după care începe în Ţara Românească, domnia fanarioţilor. Alt Cantacuzino, Gheorghe Grigore, a fost şeful Partidului Conservator din 1899-1907 şi de câteva ori Prim-ministru, iar Ioan Cantacuzino fondează şcoala română de microbiologie şi medicină experimentală. Dintre cei mai tineri, Bâzu Cantacuzino era as al aviaţiei române, iar Alecu, a căzut ucis de gloanţele jandarmilor în bestiala răzbunare a lui Carol al II-lea din Septembrie 1939.

Cu ascendenţele pe care le avea, cu trecutul său de militar destoinic şi brav, Generalul Cantacuzino putea alege orice partid politic unde să activeze, fiecare dintre ele fiind măgulite de prezenţa sa. Neconformist ca nimeni altul, păstra în el esenţa de adevărat cavaler, care l-a impus ca arbitru în diferitele conflicte ale epocii, ajunse uneori la duel.

Ca ofiţer, a acoperit de multe ori, din solda lui, costul alimentelor pentru o masă mai bună a ostaşilor de sub comanda sa, când vedea că mâncarea este de proastă calitate.

Căsătorit cu una din cele mai frumoase femei ale vremii, ar fi putut fi fericit pe toată viaţa, dacă ar fi urmărit un trai uşor. Nu-i lipseau nici averea nici cunoştinţele mondene. Simţea însă chemarea celor necăjiţi, bieţii Români, ajunşi cerşetori la ei acasă.

Originea sa princiară şi trecutul frământat al neamului românesc, îi spuneau că pentru ţara ta, trebue să jertfeşti dacă vrei să te integrezi cu destinul ei, de aceea dintre toate organizaţiile politice de atunci, a ales pe cea a tineretului, care dădea totul fără a cere nimic.

Îi cunoştea bine pe toţi politicienii ţării. Când Carol II-lea a adus la putere pe liberali, în 1933, cercurile financiare din Apus, au cerut dizolvarea Gărzii de Fier ca o condiţie pentru credite financiare. Primul ministru I. Gh. Duca, a convocat conducerea partidului liberal pentru a decide. Informat de ce urma să hotărască guvernul şi conducerea partidului liberal, Generalul Cantacuzino îi telefonează lui Duca să nu facă greşeala să dizolve un partid legal, cu reprezentanţă în parlament, pentrucă o ilegalitate ca aceasta deschide drumul altor ilegalităţi şi abuzuri, cum au şi început.

La 22 Noembrie 1933, a fost împuşcat mortal la Constanţa, studentul Virgil Teodorescu, de un gardian public. N'a urmat nici un proces.

Sfatul Generalului Cantacuzino nu a fost urmat şi la 10 Decembrie 1933, Garda de Fier a fost dizolvată. Peste 18.000 de legionari au fost arestaţi în toată ţara.

În dimineaţa zilei de 10 Decembrie 1933, la ora 6.30, Generalul Gh. Cantacuzino-Grănicerul dă publicaţiei un *"Ordin lăsat de Căpitan"*, prin care, după ce îndeamnă pe toti legionarii la calm şi respect faţă de legi, imparte cele peste 200.000 de voturi legionare, în felul următor: Legionarii din Ardeal vor vota cu Iuliu Maniu, legionarii din Vechiul Regat şi celelalte ţinuturi vor vota cu Gheorghe Brătianu.

Prigoana începuse şi se desfăşura din plin. La Iaşi înainte de dizolvare, a fost asasinat şoferul Constantin Niţă. La 9 Decembrie este asasinat plugarul Nicolae Bălăianu din Vlaşca; la 30 Decembrie, Toader Toma, croitor din Tecuci şi tot în Decembrie, colonistul Gh. Bujgoli din Durostor.

Faţă de valul de arestări şi ucideri, în seara zilei de 29 Decembrie 1933, Primul ministru I.G. Duca, este împuşcat pe peronul gării din Sinaia de legionarii N. Constantinescu, Doru Belimace şi I. Caranica.

A doua zi, comisarul Panova, din Prefectura Poliţiei Capitalei, îl arestează pe Sterie Ciumeti, dela care aştepta să afle unde este Codreanu. Tăcerea de mormânt a lui Ciumeti l-a înfuriat atât de mult pe Panova, încât după ce l-a schingiuit îngrozitor, l-a împuşcat şi i-a aruncat trupul pe marginea lacului Fundeni.

Generalul Cantacuzino este arestat. Ziarele *"Calendarul"* condus de Nichifor Crainic şi *"Cuvântul"* condus de Nae Ionescu, sunt suspendate şi ambii directori arestaţi. În această stare gravă se găsea România democrată la începutul anului 1934, an care continuă până la sfârşit cu închisorile pline.

După terminarea procesului Duca, unde Corneliu Codreanu, Generalul Cantacuzino şi toată conducerea legionară este achitată, rămânând condamnaţi doar cei trei legionari care au fost la Sinaia, cunoscuţi sub numele de Nicadori.

La începutul anului 1935, bilantul suferinţelor legionare dela venirea guvernului liberal la putere era de: 18.000 de arestări, 300 de bolnavi în închisori, 16 morţi şi trei condamnaţi la muncă silnică pe viaţă. Pentru toţi legionarii ucişi nu s'a făcut nici un proces. Aceasta când România se găsea în plină fază democrată, cu toate libertăţile garantate de Constituţie. În faţa atâtor acte de violenţă, schingiuiri şi ameninţări, lumea intrase în panică. Democraţia balcanică îşi spusese cuvântul!

Atunci a ieşit la iveală spiritul eroic al bătrânului Cantacuzino.

Omul plin de umor care nu a fost schimbat cu nimic de mizeria închisorii, pe care l-a prins atât de bine Dragoş Protopopescu în cartea sa Fortul 13, ştia să fie şi Prinţul de pur sânge.

La 20 Martie 1935, Generalul Gh. Cantacuzino-Grănicerul, înfiinţează Partidul Totul pentru Ţară, cu semnul două puncte într'un pătrat. Doi ochi, care veghează!

După înfiinţarea Partidului Totul pentru Ţară, de sub conducerea generalului, urmează perioada legală, cea mai prolifică pentru Legiune.

În acest timp se organizează şi se consolidează toate organizaţiile. Se înfiinţează taberele de muncă dintre care cea dela Carmen Sylva a intrat în istorie; ia fiinţă Comerţul Legionar şi Corpul Muncitoresc Legionar.

Evenimentele se succed cu repeziciune. România trece printr'o fază de falsă acalmie într'o Europă în plină fierbere. Politica de stânga promovată de Titulescu, ne aduce duşmănia Italiei, dar în Franţa triumfă Frontul Popular al lui Leon Blum. În Spania, comuniştii ajunşi la putere încep masacrele şi lupta contra Bisericii. În August 1936, Titulescu este îndepărtat din guvern, iar Generalul spaniol Francesco Franco, porneşte acţiunea de înlăturare a comuniştilor dela putere. Războiul civil creşte în intensitate şi dramatism. La Alcazarul din Toledo, Generalul Moscardo din armata naţionalistă, după ce refuză cererea comuniştilor de a preda Alcazarul, aude la telefon cum fiul său este împuşcat.

Fapta Generalului Moscardo a depăşit hotarele Spaniei. Generalul Cantacuzino o găseşte cea mai eroică din timpurile sale şi hotărăşte să meargă în Spania să înmâneze Generalului Moscardo, spada sa de luptă din timpul războiului. I se alătură şapte legionari voluntari, care vor să lupte şi ei pentru apărarea Crucii: Ionel Moţa, Vasile Marin, Preotul Dumitrescu-Borşa, Ing. Gh. Clime, Alecu Cantacuzino, Nicolae Totu şi Bănică Dobre.

Echipa ajunge pe ziua de 6 Decembrie la Lisabona, cu vaporul iar după câteva zile ajung cu toţii la Soria, unde se afla cartierul Generalului Moscardo. După prezentarea fiecărui membru al echipei, Ionel Moţa comandă pentru Onor. Generalul Cantacuzino ia spada împodobită cu chipul Arhanghelului Mihail, se îndreaptă către estrada unde sta Generalul Moscardo şi cu stilul său lipsit de artificii rosteşte:

"Domnule General.

Entuziasmaţi de eroismul Domniei Voastre în faimoasele şi legendarele lupte, entuziasmaţi şi de rezistenţa Dvs. nemaipomenită la Alcazarul de Toledo, partizanii mei, însuşindu-şi ideea Comandantului Legionar al Bunei Vestiri, Dr. Ionel Moţa, şeful acestei echipe, am hotărît să vă oferim o sabie de onoare.

Atunci Şeful nostru suprem al Legiunei noastre din fosta Gardă de Fier, dizolvată pe nedrept, a Arhanghelului Mihail, Corneliu Codreanu, ne-a făcut cinstea să ne numească pe noi, aceştia pe care îi vedeţi, eu Şeful partidului politic Totul pentru Ţară şi dumnealor şefii mei în organizaţia noastră, ca să v'o aducem. M'am gândit că la aşa fapte şi la aşa om nu poţi veni cu o jucărie. Atunci am luat propria mea sabie cu care de bine de rău, place lumei să spuie că am făcut treabă în războiul cel mare 1916-1919. Coincidenţă, lama este tocmai din Toledo. I-am făcut o frumoasă gardă cu Arhanghelul Mihail gravat lângă dedicaţia pentru Domnia Voastră.

Domnule General, cum vă spuneam, nu este o jucărie, nu este o spadă inofensivă de academician, este o spadă tăioasă şi iată, vedeţi ce oţel şi încă oţel spaniol, vedeţi cum se îndoieşte. Cu ea veţi putea tăia capul inamicilor Crucei şi Spaniei."

După câteva zile, Generalul Cantacuzino părăseşte Spania, iar legionarii cer să lupte voluntar, ca simpli soldaţi, fără soldă. (Cu excepţia unuia singur, toţi erau ofiţeri). Sunt încadraţi în Legiunea Străină, Tercio.

La 13 Ianuarie 1937, Ionel Moţa şi Vasile Marin cad pe frontul anticomunist dela Majadahonda. Generalul Cantacuzino este trimis în Spania să aducă sicriele cu corpurile martirilor Moţa şi Marin şi restul echipei de legionari.

După formalităţile cerute şi traversarea Europei cu trenul mortuar, pe ziua de 9 Februarie 1937, la orele 6 dimineaţa, trenul intră în staţia de frontieră Grigore Ghica Vodă. În faţa mulţimii îngenuncheate, bătrânul General Cantacuzino coboară şi dă raportul Capitanului:

"Căpitane! Îţi aduc echipa legionarilor din Spania. Doi morţi, doi bolnavi, un rănit şi doi sănătoşi. Trăiască Legiunea, să trăieşti Căpitane!"

Drumurile făcute în timp de iarnă, vârsta înaintată şi durerea sufletească la pierderea lui Moţa şi Marin, i-au afectat sănătatea. După înmormântarea celor doi eroi căzuţi în Spania Generalul Cantacuzino se îmbolnăveşte. Grija cu care a fost îngrijit l-a ajutat să se refacă, iar când a apărut primul număr al ziarului *"Buna Vestire"*, la 25 Martie 1937, conducerea ziarului i-a cerut un autograf pentru pagina 1-a a ziarului. Cu spiritul său mucalit, Generalul a scris, lapidar: *"Crape duşmanii că n'am crăpat!"*

Se împlineau în toamna lui 1937 patru ani de guvernare liberală şi ţara era chemată la noi alegeri. Partidul Totul pentru Ţară crescut vijelios în doi ani de activitate legală, cucerea teren în rândul alegătorilor. Campania electorală începuse. Afişele cu chipul generalului Cantacuzino erau pe toate zidurile cu semnul electoral *"Ochii veghează!"*

Echipele de legionari brăzdau ţara în lung şi lat, fără promisuni electorale, fără omul şi pogonul. Cântecul legionar era campania şi era cântat în întreaga ţară. Comerţul legionar înflorea, muncitorii români aveau un corp al lor. Adversarii legiunii stăteau ca pe jeratec, înspăimântaţi de curentul nou care pătrundea cu un aer curat în atmosfera de miasmă demagogică şi samavolnicii care stăpânise politica românească de până atunci.

În plină ascensiune politică, puţin înainte de a ajunge în piscul muntelui, Generalul Cantacuzino se îmbolnăveşte şi se stinge la 9 Octombrie 1937, când Partidul înfiinţat de el era pe drumul biruinţei.

Aşa cum se cuvenea acestui inimos conducător, i s'a făcut o impresionantă înmormântare. În spatele afetului de tun pe care zăcea corpul generalului, veneau ofiţerii Cavaleri ai Ordinului *"Mihai Viteazul"* în imaculatele mantăi albe ale ordinului.

După prioritatea armatei, scutul ţării - cavalerii Ordinului Mihai Viteazul - urma conducerea legionară cu toţi comandanţii ei. Atunci, la înmormântarea sa, Generalul Cantacuzino-Grănicerul a adus ţării ultimul şi marele lui serviciu: înfrăţirea Armatei cu Legiunea!

Peste numai două luni, au urmat alegerile şi linia fixată de opoziţia unită în Pactul de neagresiune a biruit. Partidul Liberal a căzut la alegeri şi Partidul Totul pentru Ţară a obţinut 478,368 voturi, clasându-se al treilea după Partidul Liberal şi Partidul Naţional Ţărănesc.

Pe drumul urmat de descendentul familiei princiare Cantacuzino, au venit şi alţi descendenţi ai familiilor princiare româneşti. În Legiune au venit şi Sturdza şi Ghica, ultimul un exemplu de curaj şi demnitate în închisorile din România unde a stat fără întrerupere din 1941 până în 1964. Tot în Legiune au venit şi generali de mare prestigiu, după ieşirea la pensie, pentru a-i numi doar pe Generalii Dona, Petrovicescu, Coroamă ca şi Coloneii Vasile Piperescu, Ştefan Zăvoianu şi U. Diaconescu.

La 60 de ani dela moartea Generalului Gh. Cantacuzino-Grănicerul, fie gândul nostru hulub alb care să zboare până la el şi să zăbovească în rugăciune, pe piatra înegrită de vremi a cavoului Familiei Cantacuzino din Cimitirul Bellu.